

BESTILL MARKAKALENDEREN FOR 2022 – SE BAKSIDEN

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET | OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 4 | 2021 | 40. ÅRGANG

Hovedtema:

MØRKE SKYER OVER DE NORSKE SKOGENE

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

Aktivitetene gjennomføres med forbehold om endringer i de til enhver tid gjeldende anbefalinger for smittebegrensende tiltak. Følg med i aktivitetskalenderen på NOAs hjemmeside www.noa.no for detaljer og eventuelle endringer.

FOREDRAG: FRAMTIDAS SKOGBRUK, MED GJERMUND ANDERSEN

24. NOVEMBER | 18.00 - 20.30 |

STED: ÅS KULTURHUS, STORE SAL

Interessert i framtidens skogbruk? Finnes det et veikart for mer bærekraftig skogforvaltning? Hvordan jobbe for vern av dyrebare skogområder?

Naturvernforbundet i Ås inviterer til foredrag med Gjermund Andersen - skogtekniker, tidligere skogarbeider, og forhenværende leder i NOA, samt forfatter av boka "Nytt Skogbruk!". Det blir lett servering. Foredraget er gratis, og krever ikke påmelding.

ÅPEN DAG PÅ SØNDRE SANDÅS

12. DESEMBER | 12.00 - 14.00 |

STED: SØNDRE SANDÅS, SOGNSVEIEN 231 VED SOGNSVANN T

Bli kjent på NOAs base, Søndre Sandås, ved inngangen til Nordmarka! Kom inn på tunet. Vi informerer om NOAs virksomhet og det blir mulighet for julegaveinnkjøp; markakalenderen og våre natur- og markabøker. Vi tilbyr også noe varmt å drikke og kanskje noe åttåt?

ÅRSMØTE I NOA

15. MARS 2022

Mer informasjon kommer nærmere årsmøtet, i samsvar med vedtektenes tidsfrister.

LANDSMØTE I NORGES NATURVERNFORBUND

22. – 24. APRIL 2022

Se www.naturvernforbundet.no/landsmote/ for mer informasjon.

Illustrasjonsbilde fra boka *Naturglede, økosorg og fremtidshåp*. Foto: Jørn Bøhmer Olsen

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Sognsveien 231
0863 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no, www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
918 17 453
lundvangingunn@gmail.com

Forsidebildet:
Fra toppen av Pershusfjell,
del av Spålen-Katnosa
naturresevat.
Foto: Gjermund Andersen

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2021.
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Søndre Sandås ved Sognsvann er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 8.600

LEDER

Du holder nå årets siste utgave av Grevlingen i hånden. Året som har gått har bydd på både utfordringer og gleder. Vi har gjennomlevd en verdensomfattende pandemi, klima- og naturvernkriser, men også opplevd at mange flere har funnet gleden i å komme seg ut i skog og mark. Naturen har vært en redningsline og gitt pusterom til mange under pandemien. La oss håpe at dette medfører fremtidig naturglede for mange nye venner av skogen. Det man er glad i, ønsker man jo å verne. NOA har dessverre også i år mistet gode medarbeidere og NOA medlemmer, og minnes i dette nummeret Rachel Bohlin, Sigmund Skeie, Jesper Seip og Pivi Ijzendoorn. NOA takker dem for innsatsen for og kjærligheten til naturen!

Det er mye godt lesestoff i Grevlingen. NOAs daglige leder, Håkon Eide Gundersen, tar for seg den nye Markaforskriften i denne utgaven av Grevlingen. Nikolai Norman, styreleder i NOA, skriver om boligbygging i Marka og den aktuelle Brennatunet-saken.

Gjermund Andersen har vurdert Hurdalsplattformen, og den lover ikke godt for norske skoger og naturvern i de kommende årene. Den nye regjeringen gir ikke noe klart svar på om de støtter en nasjonalpark i Østmarka, selv om vår nye klima- og miljøminister Espen Barth Eide svarte positivt på at Arbeiderpartiet ville støtte denne før valget. Den nye landbruks- og matminister Sandra Borch lar seg intervju om norsk skogbruk, og er svært entusiastisk til å utvikle og satse på skogbruket uten tanker om naturvern. Hun omtalte seg selv som «skogminister» i et intervju med Norges Skogeierforbund i begynnelsen av november, men vi frykter at det er skogbrukets minister hun ønsker å være, heller enn en skogsvernminister. Den nye regjeringen lover heller ikke godt for vår marginale rovdyrbestand. Det er nok dumt å håpe på etablering av gaupe i Marka igjen, når både den nye landbruks- og

matministeren og vår nye justisminister Emilie Enger Mehl mange ganger offentlig har tatt til orde for å utrydde rovdyra fra Norge. Nei, det er helt klart mørke skyer over norske skoger.

I dette nummeret av Grevlingen presenterer vi to sjeldne nyheter på lesefronten. Boken «Naturglede, økosorg og fremtidshåp» er en samling med dikt og tekster av Sigmund Hågvær. Bredo Berntsen har håndplukket 24 artikler fra blader og aviser i heftet «Grønne tekster. Et utvalg av norsk natur- og miljøvernartikler sett i et hundreårsperspektiv». Sammen med boken «Nytt skogbruk!», av Gjermund Andersen, er dette gode grønne julegaver å gi eller ønske seg under treet. Nyttårsønsket er også klart, at den nye regjeringen virkelig gjør en innsats for å bevare norske skoger!

Ingunn Lund-Vang, redaktør

ARTIKLENE I DENNE UTGAVEN AV GREVLINGEN

- Naturen går usikre tider i møte
- Nedprioritert natur
- Boligbygging i Marka, er det greit?
- Ny markaforskrift – hva nå?
- Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum, 30-års jubileum
- 5-års jubileum for Redd gammelskogen-prosjektet
- Familietur over Røverkollen
- Fellestur til Styggvassdalen
- En ny vår for Naturvernforbundet i Ås
- Bokomtale: Grønne tekster og Naturglede, økosorg og fremtidshåp
- Minneord Pivi Ijzendoorn og Jesper Seip
- Minneord Rachel Unni Bjørnstad Bohlin
- Minneord Sigmund Skeie
- Dikt
- Stubbesitter

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

Naturen går usikre tider i møte

(Eller: Slik fanden leser Bibelen)

Nå er det vanlige folks tur. Sier Regjeringen. Men vil de følge opp vanlige folk ønske om å ta vare på norsk natur? Hva kan vi forvente?

I åtte år har vi slitt med en ganske naturfiendtlig regjering. Riktignok har vi fått en god del skogvern – ca. 1/4 av FN-forpliktelsene. Men i arealpolitikken er de gode systemene som var etablert blitt rasert - og det er presset på arealene som er den største trusselen mot naturmangfoldet. Den øverste myndigheten for arealplanleggingen er tatt fra miljøverndepartementet. Statsforvalterne er pålagt ikke å benytte innsigelsesretten overfor kommunene mer enn høyst nødvendig. Og kommunene, med sine vekstambisjoner får en stadig sterkere innflytelse over arealbruken. Slikt resulterer i et kraftig økt press på norsk natur. I tillegg er ver-

neforskrifter svekket, veier tillatt bygd gjennom varig vernede reservater, hyttebyer eser fram og strandsonen er ytterligere nedbygd. Det var ikke helt uten grunn mange i miljøbevegelsen ønsket et regjeringsskifte. Men det var inntil SV gikk ut av regjeringsforhandlingene – nå er vi mer i tvil: Et sterkt Senterparti som vil «ta hele Norge i bruk», og et Arbeiderparti som kaster vrak på det regimet de selv har bygd opp, er ikke det beste utgangspunktet for god miljøpolitikk. Hurdalsplattformen underbygger denne frykten.

Det mangler ikke på verbal miljø-satsing. Pynteord som «bærekraftig», «grønn», «natur» og «klima» gjennom-syrer plattformen, men miljø-satsingen er uten konkrete forpliktelser eller blir slått i hjel av ikke fullt så miljøvennlige tiltak og satsinger. Eller bare for å dem-

Riktig gammel skog byr på opplevelser og et stort mangfold av arter. Urskogpreg langs Blåstien ved Oppkuvann. Foto: G.A.

pe inntrykket av at helt andre mål er viktigere: «... verdensledende, bærekraftig industrinasjon ...», «... verdens mest bærekraftige mineralnæring ...», «... stortilt satsing på havvind ...».

«Klima og natur skal være en ramme rundt all politikk» heter det i plattformen, men det er vanskelig å se spor av at naturen setter rammer. Tvert imot – det er plattformen som setter trange rammer for naturvernet og en miljøvennlig naturforvaltning. Arealbruken skal fortsatt være underlagt kommunaldepartementet. Statlige føringers svekkes i forhold til lokalt selvstyre: «Det lokale selvstyret er viktig, og statlige og regionale myndigheter skal vektlegge lokaldemokratiet når det vurderes om det skal fremmes innsigelse eller innvending. Statlige innsigelser må bli færre og samordnes bedre.» Som om ikke Høyre-regjeringen allerede nærmest har stoppet statlig inngripen i kommunenes utbyggingsiver.

Glemte, eller fortrent, er FNs advarsler om naturtap som en minst like stor trussel mot menneskelig liv og velferd som klimakrisen – og mer akutt. Fortrent er også Norges internasjonale forpliktelser til mer vern og restaurering av natur, og forslag til omlegging av skadelig naturbruk finnes det få spor av. Naturen er redusert til en ressurs, et objekt for menneskelig virksomhet, et råstoff for videre vekst.

Av konkrete saker NOA jobber med er det heller ikke mye hjelp å hente. By-markene er ikke nevnt. Ormtalen av friluftsliv er frikoblet fra naturen som basis for virksomheten. Skogen skal drives hardere og benyttes til så vel bioenergi og industriell utvikling. Mangelen på kunnskap om skogens verdier affiserer ikke denne regjeringen. Skogvernet skal videreføres, men selvsagt på en måte som «får minst mulig konsekvenser for avverkninga og skognæringa sine moglegheiter til å bidra i det grønne skiftet». Som hånd i hanske med skogeierforeningene, som gjør hva de kan for ikke å melde inn rike områder for frivillig vern, og på den måten bidrar til at Norge ikke greier å gjennomføre et faglig basert skogvern som ivaretar de mest utsatte delene av naturmangfoldet.

Bypolitikk er avspist med et lite og

veldig generelt avsnitt. Tiltakene består av selvfølgelig-heter. Handlingsplanen for Oslofjorden skal følges opp, og fiskeressursene skal sikret gjennom en bærekraftig forvaltning – hva nå det måtte innebære.

Rovdyrpolitikken skal «strammes inn», som betyr at flere rovdyr skal skytes. Bestandsmålene går fra å være et minsteantall til å bli et tak på hvor mange individer det skal kunne være av hver art. Og selvsagt skal det bli mye lettere å få fellingstillatelse.

Arealpolitikken skal være kunnskapsbasert, og bidra til vekst og utvikling i både små og store lokalsamfunn. Men de statlige føringene for en samordnet areal- og transportpolitikk skal evalueres og gjennomgås for å sikre tilpasning til lokale forutsetninger. Den naturinvaderende hyttebyggingen nevnes ikke.

«Det meste av trafikken vil også i fremtiden gå på veinettet.» Ingen problematisering av mobilitet eller individualiseringstrendene i transporten. Veibyggningen skal fortsette, en større andel av bilparken skal bli nullutslippsbiler (i driftsfasen), mer biodrivstoff skal blandes inn i bensin og diesel (fra regnskogen? Fra de siste naturskogene?).

At Sp går inn for en slik totalt menneskesentrert naturforvaltning var ventet. Men at Ap er med på ferden, med sin lange tradisjon for å bygge opp en framtidsrettet miljøforvaltning, er svært skuffende. Ap som stein på stein bygde opp norsk natur- og miljøforvaltning, med verdens første miljøvernminister, direktorat for naturforvaltning og egne miljøvernavdelinger hos Fylkesmennene. Som etablerte arealpolitikken som en integrert del av miljøpolitikken, fikk på plass overordnet styring av nasjonale verdier gjennom framtidsrettede lover og regler; plan- og bygningsloven, miljøinformasjonsloven, naturmangfoldloven med forløpere, markaloven. Alle prinsipper er gitt på båten for å få Sp med i regjering. Ap, som i Oslo har inngått i en kraftfull allianse med SV og MDG for en mer natur- og miljøvennlig utvikling, har tilsynelatende valgt en helt motsatt vei nasjonalt. Solidaritetstanken har bleknet, og omfatter i alle fall ikke kommende

generasjoner og våre medskapninger.

Hurdalsplattformen viser tydelig at Naturvernforbundets vurdering av partienes natur- og miljøpolitikk før valget var riktig: Når et parti på nedre halvdel av den grønne indeksen (Ap) slår seg sammen med det dårligste (Sp, på delt sisteplass med Høyre og FrP), blir det ingen bedring for naturen i forhold til den avgåtte regjeringen, heller tvert imot. Nå må vi sette vår lit til miljøopposisjonen, at de greier å stå sammen, og setter hardt mot hardt i forhandlinger om statsbudsjett og andre store saker. Gjør de ikke det, er det lite håp i norsk politikk. Da må vi stole

på at FN, EU og miljøbevisste markeder presser oss i riktig retning. Mot politikernes prioriteringer, men klart i tråd med hva vanlige folk ønsker.

Ja. Dette var slik fanden leser Bibelen. Selvsagt finnes det lyspunkter i Hurdalsplattformen – de er bare så alt for få innenfor vårt arbeidsfelt. For en naturverner med innpå 40 års fartstid var dette svært skuffende. Særlig ut ifra forventningene før valget og alt snakk om et «miljøvalg». Faren er nå stor for at naturvernet går fra vondt til verre. Men vi som ønsker en annen utvikling får følge fordringene i Rudolf Nilsens «Revolusjonens røst»:

◀◀ Gi mig de brendende hjerter, som aldri gir tapt for tvil,
som aldri kan kues av mismot og trues av sorger til hvil,
men møter hver seier, hvert nederlag
med det samme usårlige smil.

Ja gi mig de beste blandt dere, og jeg skal gi dere alt.
Ingen kan vite før seiren er min hvor meget det virkelig gjaldt.
Kan hende det gjelder å redde vår jord.
De beste blant dere er kalt.

Det går nedenom. Og vi gir oss ikke!

Blir det dramatisk for naturen framover? Slike scener som dette er verdt å bevare. Fra toppen av Pershusfjell. Foto: G.A.

Nedprioritert natur

Hurdalsplattformen er skuffende lesning for de som er opptatt av natur og naturvern. Før valget stilte både «Natur & Miljø» og «Grevlingen» spørsmål til partiene om deres holdninger, både til en del konkrete spørsmål, men også mer overordnet. Det er dessverre svært vanskelig å finne spor av interesse for våre problemstillinger i plattformen.

I den grad de nye regjeringspartiene er opptatt av miljø, viser de den samme ensidigheten som alltid har preget norske politikere: De har ikke plass i bevisstheten for to miljø saker samtidig. Det har tydeligvis ikke hjulpet at FN roper alarm! Om situasjonen for naturmangfoldet og at den utfordringen er minst like viktig som klimakrisen, og i tillegg mer akutt. Og når ikke engang sirenene er hørt av regjeringskameratene, er det selvsagt ikke å vente at de griper fatt i det som er den største trusselen mot naturmangfoldet, nemlig arealbruken. For naturen er Hurdalsplattformen «business as usual» - det finnes ikke spor av famling etter nødbremsen.

La oss ta en gjennomgang. Av de 10 konkrete utfordringene vi ga partiene (Grevlingen 3/2021), er det ikke mulig å finne spor av interesse i plattformen. Riktignok skal de gjennomføre skogvernet, men med minst mulig konsekvenser for skognæringen og hogsten. Dessverre skjønner ikke rødlistartene sitt eget beste, når de slår seg til nettopp der det er mest tømmer. Dumt av dem.

- **Splitte naturforvaltning og næringspolitikk?** Ikke spor i plattformen. *Ap: ulne. Sp: mot.*
- **Restaurering av natur i tråd med FN-forpliktelser?** Ikke spor i plattformen. *Ap: for tiltaket i partiprogrammet. Sp: vern gjennom bruk.*
- **Hvilke naturtyper viktigst å restaurere?** *Ap: jord, skog og våtmark. Sp: vern gjennom bærekraftig bruk av all natur.*
- **Stanse fragmentering av natur?** Ikke spor i plattformen. *Ap: ulne. Sp: ja (!).*
- **Økt skogvern?** Ikke spor i plattformen. *Ap: avventende FN-resolusjon. Sp: vern er ikke et mål i seg selv.*
- **Forbud mot flatehogst?** Ikke spor i plattformen. *Ap: Må utredes. Sp: Nei.*
- **Ny registrering av gammelskogen?** Ikke spor i plattformen. *Ap: gammel skog viktig, må sikres. Sp: registreringer må være objektive.*
- **Egen lov for alle bymarkene?** Ikke spor i plattformen. *Ap: Ja. Sp: Nei.*
- **Bør en slik lov omfatte skogbruket?** Ikke spor i plattformen. *Ap: Ja. Sp: Nei.*
- **Egen hjemmel for bynasjonalparker?** Ikke spor i plattformen. *Ap: Ja. Sp: Ikke tatt stilling.*

Huldresty / Lappkjuke – en teit art som ikke skjønner at den må holde seg unna områder med mye tømmer. Foto: G. A.

I Grevlingen 3/2021 utfordret vi også partiene på deres mer overordnede holdning til natur- og klimakrisa.

- **Hvilke natur-/miljøutfordring er mest presserende?** *Ap: Tap av natur. Sp: Klimakrisen og rovbruk av natur som følge av økonomisk vekst*
- **Hva kan dere gjøre med dette?** *Ap: Restaurere ødelagt natur og ikke bygge ned nye naturområder. Sp: Overgang fra fossilt til fornybart. Plattformen: Fokus på overgang fra fossilt til fornybart. Fravær av fokus på naturtap.*
- **Hva er det største hinderet for endring?** *Ap: Manglende forståelse for naturens verdi for oss mennesker og for biologisk mangfold. Sp: Ikke besvart. Plattformen: Manglende analyse av problemet og tiltak for å fjerne hindringene.*

I sum kan plattformen vanskelig karakteriseres som annet enn svært lite offensiv når det gjelder natur og miljø. En naturforvaltning som møter FN's utfordring og oppfyller våre egne forpliktelser er fraværende. Aps mange positive svar på våre spørsmål om ivaretagelse av naturmangfoldet gjenspeiles ikke i plattformen. Tiltak i riktig retning blir hele veien balansert mot hensyn til arbeidsplasser, næringer, distrikter og hensynet til fortsatt vekst.

Alvoret i situasjonen er ikke oppfattet. Det største hinderet for endring er tilsynelatende «manglende forståelse for naturens verdi for oss mennesker og for biologisk mangfold» i den Ap-ledede regjeringen.

Et helt vanlig hogstfelt. Foto: G. A.

Boligbygging i Marka, er det greit?

3. juli 2020 innvilget Oslo kommune rammetillatelse for 10 «herskaplige eneboliger med dobbelgarasje» i dalsiden ovenfor den tidligere bomvokterboligen ved Brenna i Sørkedalen.

Verken NOA eller naboene fikk tilsendt vedtaket. Regulær planprosess med tilhørende varsling var ikke gjennomført. Kommunen baserte seg alene på uttalelser i arealplanen fra 2015 om visse begrensede muligheter for å bygge hustun som kunne være egnet til å sikre dalens lokalsamfunn.

Da Sørkedalen som kulturlandskap inngår i det areal som er vernet etter Markaloven fant NOA grunn til å påklage vedtaket. Også det lokale grendelag fremmet klage. Boligbygging omfattes ikke av de spesifiserte unntak fra det generelle byggeforbud som er fast-

satt i Markaloven og dispensasjon var ikke innhentet. Loven fastsetter videre et ufravikelig krav til utarbeidelse av reguleringsplan som heller ikke forelå for «Brennatunet».

Verken kommunen eller statsforvalteren tok klagen til følge. Begrunnelsen knyttet seg til arealplanen som departementet hadde godkjent i 2018.

Høsten 2020 ble det montert iøynefallende salgsinformasjon med de 10 «herskaplige» boliger innplassert i et landskapsfoto ved Sakkariasveien, en av Markas mest brukte innfartsveier.

Planområdet bekreftet at så vel blåmerket sti som skiløype blir berørt av Brennatunet. Et område på ca.40 dekar i sterkt hellende terreng på oversiden av veien ville bli omdannet til boligfelt.

NOA betrakter dette inngrep i Mar-

Foto: Nikolai Norman

ka som uforenlig med Markaloven. Tiltaket vil representere en «utvanning» av det vern loven skal gi natur- og miljøverdiene innenfor Markagrensene. På dette grunnlag ble saken videreført som klage til Sivilombudet (Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen). Uttalelser fra Sivilombudet har en autoritet som ligger tett opp mot rettskraftig dom.

Kun en mindre del av de klager som kommer inn til Sivilombudet blir hen-

vist til videre undersøkelser. 23. juni 2021 bekrefter Sivilombudet at han har funnet grunn til å undersøke saken nærmere. Så vel miljødepartementet som statsforvalteren ble avkrevet svar foranlediget av NOAs klage.

Til tross for Sivilombudets pågående undersøkelse av tiltakets rettslige grunnlag nektet Oslo kommune/Statsforvalter å stoppe anleggsvirksomheten (pålegge utsatt iverksettelse i samsvar med NOAs krav) inntil klagesaken er avgjort. På dette grunnlag ble det etablert en egen klagesak rettet mot avvisning av kravet om utsatt iverksettelse.

22. oktober mottok NOA Sivilombudets uttalelse i saken om utsatt iverksettelse.

Uttalelsen inneholder utvetydig kritikk av Statsforvalterens mangelfulle begrunnelse for ikke å innrømme utsatt iverksettelse. Når NOA har fremført ugyldighetsinnsigelser mot et vedtak kan forvaltningen ikke unnlate å ta denne innsigelse i betraktning «... særlig når det kan tenkes tilfeller hvor det fremstår som sannsynlig at planen er ugyldig, og det er på det rene at gjennomføring av det aktuelle vedtaket vil føre til uopprettelige skader eller tap. Etter ombudets syn vil det dermed være et moment av betydning i vurderingen av om det skal gis utsatt iverksettelse at ombudet har tatt plangrunnlaget opp til nærmere undersøkelse.»

NOA betrakter dette som en viktig avklaring med betydning for fremtidige klagesaker. Sivilombudet pålegger Statsforvalteren å «... merke seg ombudets merknader i denne saken og legge disse til grunn ved fremtidige vurderinger av utsatt iverksettelse av vedtak.»

Dammyrdalsveien er en sak som kunne fått et annet utfall med disse generelle retningslinjer fra Sivilombudet.

Som vedlagte bilder viser er allerede vesentlige terrenginngrep gjennomført. Sivilombudet har nå bekreftet at han vil avslutte sin behandling av NOAs klage i hovedsaken (gyldighetsinnsigelsen mot rammetillatelsen for 10 eneboliger) i november. Vi ser frem til denne avklaring samt et eventuelt etterfølgende krav om tilbakeføring av landskapet.

Foto: Nikolai Norman

Ny markaforskrift – hva nå?

Landbruks- og matdepartementet fastsatte i september ny forskrift for hogst i Marka som skal gjelde fra 1. januar 2022. Den nye markaforskriften ignorerer miljø- og markaorganisasjonenes høringsinnspill, svekker mulighetene for medvirkning før hogst og endrer balansen mellom skogbruket og markainteressene i skogbrukets favør.

Miljø- og markaorganisasjonenes høringsinnspill er ikke synlig evaluert

4 år etter høringsfristens utløp fastsatte Landbruks- og matdepartementet 10. september 2021 ny markaforskrift med ikrafttredelse 01. januar 2022. 46 hørings svar og departementets vurderinger er behandlet over kun én side i departementets oversendelsesbrev.

Både NOA, markaorganisasjonene og miljøorganisasjonene ga i 2017 omfattende høringsinnspill som ikke er synlig evaluert av departementet.

Vi har listet opp noen av de viktigste endringene i den nye markaforskriften – se egen tabell. I tabellen er endringene sammenstilt med departementets begrunnelse og organisasjonenes innspill.

Muligheten for medvirkning før hogst er svekket

Foryngelseshogst over 2 dekar er søknadspliktig i ny markaforskrift, men forskriften har ingen bestemmelser om medvirkning forut for kommunens vedtak eller tidsrammer for søknadsprosessen.

Allmenheten / organisasjonene gis ingen reell mulighet til å delta med innspill før kommunen fatter vedtak om hogst. Hogst kan gjennomføres så snart søknaden er godkjent. Organisasjonene er med dette fratatt sin svært begrensede mulighet - i dagens forskrift - til å komme med innspill før kommunen fatter vedtak.

NOA anmodet i oktober d.å. Sivilombudet om å vurdere Norges forpliktelser etter Århuskonvensjonen om medvirkning i saker som angår miljøet, opp mot den nye markaforskriften. En rett til klage etter at inntil 50 dekar skog er flatehogget, tilfredsstillende etter NOAs syn ikke Norges forpliktelser etter konvensjonen. Forholdet til Århuskonvensjonen var adressert i NOA og miljøorganisasjonenes høringsuttalelser, men er ikke omtalt i departementets oversendelse av ny forskrift.

Sivilombudet varslet tidlig i november at ombudet ikke tar saken til behandling nå.

NOA finner det like fullt uakseptabelt at Norge iverksetter en markaforskrift som tilsidesetter våre internasjonale forpliktelser om å sikre allmenheten medvirkning i saker om angår viktige miljøverdier.

Vi vil følge nøye med på hvordan den nye forskriften blir praktisert.

Balansen mellom skogbruk og markainteresser er endret i skogbrukets favør

Like alvorlig er det at balansen mellom skogbruket og markainteressene er forrykket i skogbrukets favør.

Departementet skrev i høringsbrevet av 2017 at «regelverket må legge til rette for en effektiv forvaltning av skogbruket i marka» og viser til at skogbrukslovens bærekraftforskrift og skogbrukets sertifiseringsordning har kommet til etter at markaforskriften ble innført i 1993. En rekke bestemmelser om miljøhensyn i dagens forskrift er derfor fjernet i ny forskrift, fordi departementet mener slike miljøhensyn er ivaretatt i annet regelverk. Miljøorganisasjonene viste i sine uttalelser til at så ikke er tilfelle.

Formålet med markaforskriften er at skogbruket – i det minste frem til 31.12.2021 – skal bidra til å bevare og utvikle markas verdier for naturmiljø, friluftsliv, landskap, kulturminner (og vannforsyning). Markaforskriften er hjemlet i skogbrukslovens § 13: *Departementet kan ved forskrift legge strengere restriksjoner på skogbehandlingen i skogområde av sær-*

Den nye markaforskriften sier fint lite om hvordan skogbruket skal bidra til et variert skogbilde i marka. Vi vil få mer av den ensaldrede, artsfattige og monotone granskogen. Foto: Håkon Eide Gundersen.

leg miljøverdi knytt til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv eller kulturminne enn det lova elles gir heimel for når skogbehandlingen kan føre til vesentleg skade eller ulempe for desse verdiane.

Markas særlige miljøverdier består av en helhet av natur, naturopplevelse, friluftsliv og en særegen markakultur som knytter disse verdiene sammen og gjør Marka til en av områdetets viktigste identitetsmarkører.

Det er lite i den nye markaforskriften som anerkjenner den betydningen Marka har for naturmangfold og som nærturområde for 1/4 av Norges befolkning. Markas særlige verdier ivaretas på ingen måte ved å begrense hogstflatene til 50 eller 30 dekar. Variert og opplevelsesrik skog får man gjennom et variert og stedstilpasset skogbruk. Et slikt skogbruk har mange likheter med det som er beskrevet i dagens markaforskrift:

- Det er et mål at skogens økologiske mangfold og funksjoner bevares.
- Variasjon skal tilstrebes med hensyn til treslag.
- Undervegetasjon, døende og døde trær bør inngå som elementer i skogen
- Det skal tilstrebes et fleretasjet skogbilde med en betydelig andel lauvtrær og buskvegetasjon, der det er mulig.

- Det skal vises særlig hensyn til friluftslivet.
- Skogbildet skal opprettholdes på øyer, halvøyer, koller, åsrygger, rabber og berghamre, samt fuktskog og sparsomt tresatte myrer.
- Bevaring av kantsoner i større grad og med tydeligere mål enn i det generelle regelverket
- Ivaretagelse av arters levevilkår er strengere formulert enn i det generelle regelverket.
- Begrensninger på hogst i perioder da aktuelle dyre- og fuglearter er spesielt sårbare, som ikke gjelder i det generelle regelverket.

Alle disse bestemmelsene er imidlertid fjernet i den nye markaforskriften!

Selv med disse bestemmelsene har det vært svært vanskelig for NOA å nå gjennom med klager på bruk av flatehogst i verdifull og opplevelsesrik markaskog. Uten disse bestemmelsene blir det neppe noe lettere for NOA og andre markaorganisasjoner å påvirke hvordan hogstene utføres.

Markas særskilte verdi er veiet av Landbruks- og matdepartementet og funnet for lett i møte med krav om rasjonell og effektiv skogforvaltning. En mer tydelig begrunnelse for at skogbruket i marka må underordnes markaloven, og Klima- og miljødepartementet, er det vanskelig å få.

Gjeldende markaforskrift	Endring i markaforskrift fra 1.1.2022	Departementets begrunnelse	Endring i tråd med organisasjonenes uttalelser?
§ 1-1. (formål)	Formålsparagrafens nye ordlyd legger skogbrukslovens, ikke markalovens, bærekraftbegrep til grunn	Ikke begrunnet	Nei. Organisasjonene påpekte at formålsparagrafen må likestille skogbruks- og markainteressene.
§ 1-2. (virkeområde)	Virkeområdet for forskriften er innskrenket.	Viser til føringer fra Stortinget om tilpasning til markalovens grenser	Nei. Organisasjonene påpekte at områdene som nå faller utenfor også er viktige for natur og friluftsliv.
Kapittel 3 (Generelt om skogbehandling)	Fjernet. Også bestemmelser som ikke ivaretas i annet lovverk er tatt ut, jf. spesielt §§ 3-1, 3-2, 3-3 og 3-4.	Bestemmelsene som er fjernet ivaretas i annet lovverk.	Nei. Organisasjonene ba om at restriksjonsnivået skulle videreføres for å sikre balansen mellom skogbruks- og markainteressene.
Hogst må meldes til kommunen minst 3 uker før planlagt hogststart	Søknadsplicht, men 3-ukersfristen er fjernet.	Søknadsplicht gir organisasjonene rett til å klage. Derfor ikke behov for å opprette den påtenkte nettportalen for hogstmeldinger.	Nei. Organisasjonene påpekte behovet for å sikre medvirkning forut for kommunens vurdering og vedtak.

Tabellen viser de viktigste endringene i ny markaforskrift, sammenliknet med dagens forskrift. Endringene er sammenstilt med departementets begrunnelse og organisasjonenes høringsuttalelser. «Departementets begrunnelse» referer til høringsbrev av 2017 og oversendelsebrev av 2021. «Organisasjonenes høringsuttalelser» refererer til:

- 1) Felles uttalelse fra «Natur og friluftslivet i Oslo og Akershus», utformet av Oslo og Omland Friluftsråd, Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Oslo og FNF Akershus, i samarbeid med og støttet av 15 organisasjoner som representerer natur-, idretts-, kultur- og friluftsverdiene i Marka, datert 23. oktober 2017. Omtalt som «markaorganisasjonene» i denne teksten.
- 2) Felles innspill fra miljøorganisasjonene Sabima, WWF Verdens Naturfond, Greenpeace Norge, Natur og ungdom og Naturvernforbundet, datert 20. oktober 2017.
- 3) Høringsuttalelse fra NOA, datert 23. oktober 2017.

Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum

30-ÅRS JUBILEUM

Starten

I 1991 innså flere at den nye hovedflyplassen vil bli bygget på Gardermoen. Naturvernforbundet sentralt initierte et møte, og 23.01.1991 samlet en håndfull miljøengasjerte Nannestad- og Gjerdrumssokninger seg og grunnla lokallaget vårt. Første leder var Harald Gjein. Laget arbeidet fra starten med saker knyttet til grunnvann, forurensning, flystøy og friluftsliv i det aktuelle flyplassområdet. Stortinget vedtok plasseringen av ny hovedflyplass i 1992, og da flyplassen åpnet i 1998, hadde lokallaget arbeidet aktivt for å begrense skader på natur og miljøødeleggende inngrep i mange år. Lokallaget vokste i disse årene, og laget bidro til å synliggjøre utfordringer knyttet til ny flyplass.

Stort miljøengasjement

Med tida har laget utvidet engasjementet sitt. Flyplassen bidro til store endringer i kommunene våre – befolkningsvekst, byggevirksomhet, økt trafikk og næringssetableringer. Lokallaget brukte mye tid på å engasjere seg i saker knyttet til disse utfordringene. Vi utalte oss om kommunalt planarbeid og om planer i enkeltsaker. Ofte førte arbeidet vårt til oppslag i pressen.

Vårt fokus ble knyttet til natur og utfordringer som skyldtes utbyggingsaktiviteter. Vi har i perioder arbeidet med dette:

- rassikring, overvannshåndtering og erosjon
- vannhåndtering i store og mindre vassdrag
- turer og kurs
- sopp, planter, kompostering og raviner
- alternativ skogsdrift med plukkhogst, og større fokus på bevaring av nøkkelbiotoper
- hogst nær vassdrag
- registrering og fjerning av fremmede arter
- vern av natur og kartlegging av biologisk mangfold
- bevaring og vedlikehold av slåtteenger
- bevaring av myr
- registrering og bevaring av gårdsdammer
- klima
- bevaring av dyrka mark, og vektlegging av økologisk landbruk og lokal småskalaproduksjon
- samferdsel og trafikk

Lokallagsstyret på blomstertur i Gjerdrumsskogen. Finnmarkspors på myra. På bildet (fra venstre): Inga Stener Olsen, Todd Nore, Kåre Homble, Thomas Pedersen og Anders Ask. Foto: Hilde Olstad.

Lokallagets arbeid framover

- Vi vil samarbeide med barneskolene, og før sommeren i år laget vi et undervisningsopplegg om myr. 5-6 myrposter ble satt ut i et myrområde nær tre barneskoler. En liten lærerveiledning fulgte opplegget.
- Vi oppdager stadig nye forekomster av fremmede arter, og vi bruker mange timer hvert år på bekjempelse for å hindre spredning.
- Alternativ skogsdrift – med plukkhogst og fokus på klima og bevaring av mangfold.
- Samferdsel og trafikk tetthet. Vi opplever økt trafikk tetthet – særlig i tilknytning til tettsteder.
- Klima.

Vi jubilerer 26. november med foredrag av Steinar Myrabø og Gjermund Andersen.

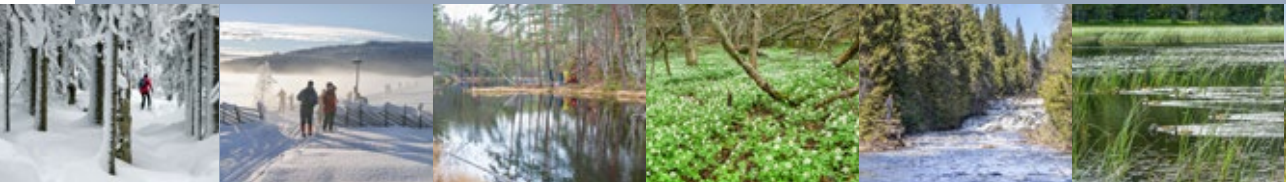
Torshov naturreservat ble opprettet i 2021, etter frivillig vern. Bildet viser låga med grankullsopp, og dens høgstubbe med gammel rødbrandkjuke ved basen, som vi oppdaget på en tur i området i sommer. Foto: Inga Stener Olsen.

Lokallaget har nå ca. 100 medlemmer. Vi vil gjerne bli flere, og vi oppfordrer særlig unge miljøengasjerte mennesker til å engasjere seg. Se lagets Facebook- og hjemmeside: <https://naturvernforbundet.no/noa/nannestad-og-gjerdrum/>

MARKAKALENDEREN 2022 – EN GAVE MED VARIG VERDI!

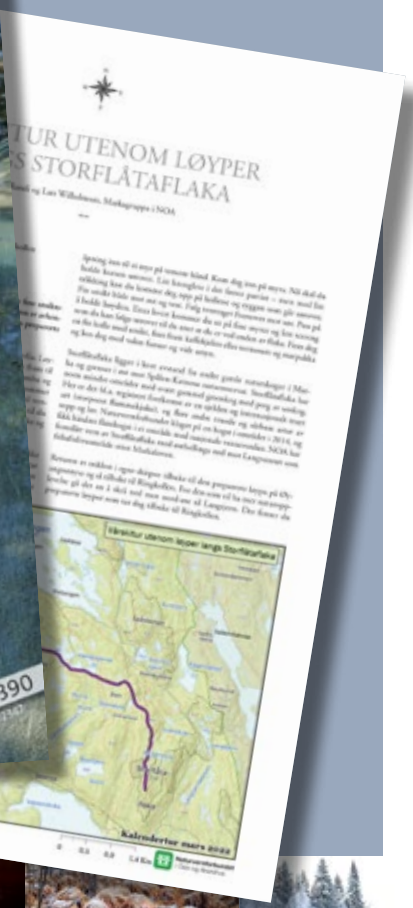
Også i år utgir NOA en kalender med 12 flotte bilder og 12 turforslag fra Marka. Så lenge har vi hatt denne utgivelsen at etterspørselen starter allerede i slutten av september, og i løpet av oktober er den bragt ut til de fleste Markastuene. Turforslagene som er på baksiden har varig verdi – turene kan du glede deg over, igjen og igjen.

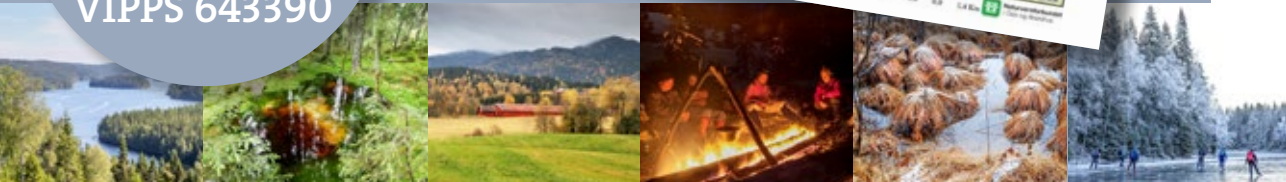
KJØP MARKAKALENDEREN FOR 2022 – VIPPS 643390

For hver kalender du kjøper får NOA inn kr 160,-
Derfor betyr det mye for oss å få solgt ut hele
opplaget – da får vi godt med frie midler til å
gjøre vårt viktige arbeid!

På plakaten her får du smakebiter av bildene og
av turforslagene som er på baksiden av hvert
kalenderbilde. Kalenderen kan du kjøpe på NOAs
kontor i åpningstiden, på Naturvernforbundets
kontor i Mariboegate og på mange av Marka-
stuene (oppdatert liste på www.noa.no). Du kan
også bestille for levering gjennom posten, men
da kommer porto og ekspedisjonsgebyr i tillegg
– så vi anbefaler å bruke salgsstedene!

MARKAKALENDER 2022
160,- /stk.
VIPPS 643390

5-års jubileum for Redd gammelskogen-prosjektet

17 - 19. september arrangerte NOA kurs i kartlegging av gammelskog for femte året på rad. Kurset bestod av en kombinasjon av teorikveld på Søndre Sandås og en overnattingstur til Spålen/Katnosa naturreservat. Fredag kveld holdt Siri Tollefsen og Erik Kagge et introduksjonsforedrag om viktigheten av gammelskog, kjennetegn, og ikke minst; det biologiske mangfoldet som hører gammelskogen til.

Deltagerne samles rundt et funn av storporet flammekjuka. Foto: Siri Tollefsen

Deltagerne var som alltid en variert gjeng, noen studerer mens andre har mange år i arbeidslivet bak seg. Alle hadde et felles mål for helgen, å lære om kjuker og lav i gammelskogen. Etter noen timer

Storporet flammekjuka (*Pycnoporellus alboluteus*), en av Europas mest truede og sjeldne skogarter. Foto: Siri Tollefsen

med teori fredag kveld var det duket for avreise til Finnerudseter. Lappkjuka hilste oss velkommen på den samme, trofaste stokken som vi har funnet den i de fem foregående år. Selv med tunge sekker tok vi oss god tid til å se oss rundt og under stokker på den fem kilometer lange strekningen inn til hytta.

Etter en rask lunsj ga vi oss ut på vår vante rute, fra Finnerudseter til Brentebråtåsen ned til Tvetjerna og tilbake til hytta. På en tre kilometer lang rute brukte vi fem timer, tempo faller bort til fordel for tilstedeværelse og nysgjerrighet. Det lønte seg, da alle artene vi hadde lovet å finne viste seg i løpet av den første timen. Til stor jubel gjorde til og med Europas mest sjeldne skogsart en opptreden, nemlig storporet flammekjuka.

Etter en god middag ble bålet fyrte opp og samtalen fortsatte under stjerneklar himmel inn i den kalde høstnatta. Etter en god natts søvn i hengekøye, i telt eller madrass gikk kaffekjelen en kule varmt før vi la ut på helgens siste etappe; gammelskogen på Spålshøgda. Det åpne skogbildet er som skapt for lavenes dronning som dagen var dedikert til å finne; huldrestry. Hun flagret i vinden på sitt trofaste sted, en stående død gran som har overlevd atter en høststorm. Med ett var helgen over, og vi satte kursen tilbake til storbyen med nye inntrykk og kunnskap som forhåpentligvis har gitt deltagerne en opplevelse av gammelskogen de sent vil glemme.

Vi gleder oss allerede til neste år!

Stående dødt tre på Spålsberget med en stor koloni av huldrestry (*Usnea longissima*). Foto: Siri Tollefsen

Familietur over Røverkollen

Søndag i midten av oktober. Sola stråler. Facebook har meldt om over 150 interesserte i eventet, og at minst 15 vil delta. Det står nærmere 40 spente mennesker og venter ved Romsås kirke. Barn og voksne. Turleder Håvard Pedersen har pakket stor sekk. I siste øyeblikk kommer noen løpende etter. Kan de også få være med på tur? Og ja det kan de. Det var ikke helt planlagt, kanskje noen har litt ekstra mat i sekken, for turen er litt lang? Svaret er: så klart! Dere må ikke snu, fordi dere ikke har med mat. Det virker som en isbryter på gruppen. Alle vil hjelpe, alle vil bidra. Og slik kommer gruppen i god snakk allerede i første oppoverbakke.

Håvard går innom mange fine kulturminner i Røverkollen. Både vannføringsanlegget som leder drikkevann rundt i byen, steinbryter-minner, fra den tid Oslo bestilte stein fra egen natur, og ikke fra Kina. Vi finner 2 gravhauger, så utgamle at barna ikke tror at turlederen er like gammel (3000 år), men kanskje nesten. På spørsmål fra Håvard om hvor gammel han er, er det en som freidig foreslår 1000 år. Ja, ja svarer Håvard, det har vært de som tror jeg kjente han som ligger gravlagt her.

Røverkollen har et utsiktspunkt som gir en følelse av å se ut over hele verden. Fra tårnet ser man hvor mye skog som egentlig omkranser byen. Det gir perspektiv til store og små turgåere.

Så går turen nedover bakkene mot Steinbruvann. Vi tar av fra stien og går ned en ås som Håvard kaller hoppeløypa. De små føttene hopper først. De eldre må sette seg på rompa å skli. Knærne er ikke like spenstige som hos de små. Å gå nedover en slik mosegrønn, silkemyk skråning med eldgamle grantrær å støtte seg til, er å oppleve eventyrskogen og de hemmelige rommene den har å by på. Det er magisk. Vel nede stopper Håvard for å fortelle om huldra.

Sagnene fra Asbjørnsen og Moe fenger fortsatt. Det blir ekstra levende, da alle historiene Håvard forteller, kommer fra Lillomarka. Det er på Lilloseter og Linderudkollen huldra ble sett. Ikke på månen eller i en fantasy fortelling fra J.K. Rowling.

Håvard trekker frem veden han la klar uka før turen. Alle bidrar med å bære den ned til vannet der vi finner en fin rasteplass. Vindstille som det er, og med tørr god tyrived, slår flammen fort opp mot himmelen. Sola varmer også litt, fortsatt. Det blir samtaler rundt bålet, grilling og eplekake. Sånn det skal være på tur med en storgruppe, der alle har litt og det blir en fest til sammen.

Takk for turen, Håvard!

Lang, lang rekke når 40 personer er med NOA ut på tur.

Foto: Nam Dao Hai

Store og små følger med når Håvard Pedersen forteller om skogen og alt i den. Foto: Nam Dao Hai

Fellestur til Styggvassdalen

Det ble bare tid til en fellestur i år, men til gjengjeld ble det litt av en tur. Vi satte kursen fra Sørlihavna i Lørenskog mot dagens destinasjon, Styggvassdalen. Det er grunneier som har foreslått området som naturreservat, og sammen med Tretjernhøia blir dette de første naturreservatene som er foreslått i Østmarka på nesten 20 år. Med en snau kilometers avstand til Ramstadslottet naturreservat er dette et verneområde som vil kunne styrke overlevelsen til truede arter i skog som fortsatt holder til i Østmarka.

Turen bød på varierte og spektakulære naturopplevelser. Gjennom gammel granskog og tørre furukoller slapp vi oss ned i det halsbrekkende terrenget ned i dalen. Her ruver førti meter høye grantrær, og gigantiske stokker ligger som strødd på bakken. Det klødde etter

å gå i gang med kartleggingen, men først måtte vi ta en lunsj. Det er ikke lurt å gå i bratt terreng med lavt blodsukker. Etter både en og to kjeler med kaffe og med matpakker godt fortært begynte ferden opp igjen på den andre siden mot Linfjellet.

Å vandre i gammelskogen tar tid. En må komme seg både over og under veltede trær for å komme videre, og selvfølgelig undersøke stokkene godt på jakt etter spennende arter. Stadig hørtes rop om spennende funn. Funnet av den sterkt truede dynekjuka, også kalt urskogkjuka, ble dagens store høydepunkt. Etter fem timer med artsjakt var det på tide å snu før mørket røyntet på, med tryggheten av å vite at skogen fortsatt vil være der når vi kommer tilbake i all overskuelig fremtid.

Erik Kagge løfter en liggende død stokk på jakt etter kjuker. Stokken legges selvsagt tilbake akkurat slik den lå!
Foto: Siri Tollefsen

Funn av dynekjuka (*Perenniporia subacida*) som er vurdert til sterkt truet på den norske rødlista. Foto: Erik Kagge

Terrenget i Østmarka er spennende og variert, her illustrert ved en fin furukolle på vei til Styggvassdalen. Foto: Siri Tollefsen

GAVER MED SKATTEFRADRAG: ØNSKER DU Å HJELPE NOA TIL NYE SEIRE?

De siste årene har NOA vært på offensiven med mange, store, prinsipielle og framtidsrettede innspill om forvaltningen av skogen, Marka, kulturlandskapet, naturen ved fjorden og i byen. Aktiviteten har vært mulig takket være støtte fra det offentlige og fra privatpersoner – selvsagt i tillegg til medlemskontingent, salg av bøker og kalendre og andre inntekter.

I 2022 planlegger vi å ferdigstille en samlet plan for vern og forvaltning av Marka-naturen. Dette er en videreføring av arbeidet med eventyrskogene, forslagene om vern av Nordmarka- Krokskogen og Lillomarka landskapsvernområder – inkludert flere reservatforslag og forslag til nye friluftslivsområder etter Markaloven. Nå ønsker vi å utvide dette arbeidet til å omfatte hele Marka. Det krever innsats, både av frivillige og ansatte. Registreringer, kartarbeid, befaringer, dokumentasjon og utarbeidelse av kart og rapporter.

Du kan hjelpe til! Enten ved å bli med i Markagruppera eller registreringsarbeidet (ta kontakt på noa@noa.no), eller ved å gi gave med skattefradrag til NOA.

Gaver med rett til skattefradrag kan gis til godkjente organisasjoner. Naturvernforbundet er en av

disse. Beløpet må være over kr 500,- og det er et øvre tak på kr 50.000,- for fradrag.

Gaven kan sendes til konto 1280.05.02347 og merkes 'gave med skattefradrag' og ditt navn (det er av og til umulig å se hvem som er avsender av et beløp, dersom det ikke er skrevet inn i meldingsfeltet). Skal du få beløpet trukket fra inntekten på skattemeldingen, må du oppgi fullt navn og adresse, samt hele personnummeret til oss. NOA melder inn gavene til Naturvernforbundet, som igjen melder alle gavene inn til skattemyndighetene. Din gave blir registrert og kommer opp på den forhåndsutfylte skattemeldingen som fradrag i inntekten.

Det er selvsagt også mulig å støtte andre deler av arbeidet; skoleprosjektet, integreringsarbeidet, kursvirksomheten, fjord-arbeidet, bymiljø-satsingen eller arbeidet med å følge opp hogstmeldingene i Marka. Skriv gjerne en beskjed om hva du ønsker at din gave skal brukes til.

NOA takker på forhånd for alle bidrag, både monetære og fysiske!

NYTT SKOGBRUK!

Boka «Nytt skogbruk!» belyser og drøfter utfordringene, skisserer mulige løsninger og dokumenterer effektene av en eventuell omlegging til et mer naturvennlig skogbruk.

Boka er skrevet av Gjermund Andersen, skogarbeider i Nordmarka i 7 år, agronom og skogtekniker, skogeier, og heltids naturverner i 35 år.

I «Nytt skogbruk!» forklarer Gjermund Andersen at vi nå trenger fleraldersskogbruk – basert på gjentatte, kvalitetsfokuserede utvalgshogster. «Nytt skogbruk!» bringer et nytt, nødvendig og etterlengtet perspektiv på norsk skogbruk. Det er mulig å snu! Skogbruket kan bli både lønnsomt, samfunnsansvarlig og bærekraftig.

Boka «Nytt skogbruk!» varsler behovet for et kursskifte for norsk skogbruk.

Format 21 x 21 cm, myk innbinding, 196 sider, farger, rikt illustrert med foto, forklarende illustrasjoner, regnestykker, plansjer og grafer.
Utgiver: Ford Forlag.

Boka kan kjøpes i bokhandler, bestilles via NOAs nettside eller på epost til noa@noa.no.

En ny vår for Naturvernforbundet i Ås

Leder i Naturvernforbundet i Ås, Katharina Karlsen Hessen.
Foto: N. i Ås

Etter å ha vært nedlagt siden 2017, ble Naturvernforbundet i Ås gjenoppstartet i april 2021. Initiativtakerne var Katharina Karlsen Hessen, Ragnar Joakim Nese, Liv Anna Lindman, Oda Jørgensen og Pernille Fritheim. Motivasjonen var å skape et sterkt lokallag, som kunne jobbe både som høringsinstans i politiske saker der natur og miljø påvirkes, samt å spre naturglede og kunnskap til et bredt segment av befolkningen i Ås kommune. Med god hjelp fra NOA, og solid promotering av oppstartsmøte, ble lokallaget stiftet på et åpent digitalt møte 15.04.21, og et styre bestående av ti medlemmer ble valgt. Grunnet flytting i sommer, har styret nå blitt redusert til åtte medlemmer.

Vi hadde mye vi hadde lyst til å ta fatt i, men så fort at vi måtte konsentrere oss om et mindre antall saker. Ås kommune er, som mye av resten av Norge, sterkt påvirket av utbygging og politisk kamp om næring versus natur. En av våre saker som vi har fulgt siden oppstart omhandler ivaretagelse av lokalt naturmangfold, og da særlig den rødlistede arten storsalamander. En vedtatt utbygging av boligfelt nært Ås sentrum (Dyster/Eldor BK1) vil berøre den lokale salamanderbestanden, og vi jobber med å motivere utbygger til å til-

rettelegge for bl.a. vandringskorridorer og vinterhoteller, samt en utvidelse av eksisterende dammer innenfor sonen.

Videre jobber vi med å stoppe masstivt naturtap i et alternativ for kobling av Østfoldbanens Østre linje til Follo-banen. Her har vi sendt ut en pressemelding, i samarbeid med våre gode naboer i Naturvernforbundet i Nordre Follo.

I vår tredje fokussak forsøker vi å forhindre at et verdifullt LNF-område blir regulert til næringspark (Nordbyåsen-området i Vinterbro). Her trues 559 dekar med høyproduktiv, gammel lavlands(bar)skog med mye død ved av nedbygging. Det er registrert en rekke rødlistede kjuker (bl.a. pastellkjuke (EN), gul snyltekjuke (VU), klengekjuke (VU)) og den fredete mosen grønnsko (NT), og området danner i tillegg en viktig grønn infrastruktur sammen med andre nærliggende områder. I første omgang forsøker vi å påvirke politikerne til å ikke innlemme omreguleringen i kommuneplanen. Vi har dialog med lokale politikere, fagfolk som har kartlagt området, naboer og andre brukere av friluftsområdet, og har fått oppslag i lokale medier om saken.

Vi har konkludert med at 2-4 saker er evig nok arbeid for et lokallag på vår størrelse, men skulle veldig gjerne

Styremedlemmer i Naturvernforbundet i Ås.
Fra venstre: Vida Maria Daae Steiro, Rebekka Sundøy Haldorsen og Pernille Fritheim.
Foto: N. i Ås

hatt en enda mer aktiv medlemsbase utenom styret som kunne muliggjort innlemmelse av flere saker på vår dagsorden - dette er et av våre overordnede mål for det nye året!

I tillegg til det politiske arbeidet jobber vi med å synliggjøre oss, og spre naturglede. Vi forsøker å bli kjent med medlemsmassen vår (foreløpig rundt 280 medlemmer), og ikke minst forsøke å utvide denne. Dette har vi gjort gjennom å arrangere ulike aktiviteter: bålkveld, søppelplukking, naturquiz, fremmedartsdugnad mot kanadagullris, flere humlevandringer i samarbeid med La Humla Suse, samt arrangert Grønn Festival i Ås i samarbeid med andre miljøorganisasjoner.

Vi har kanskje ikke hatt stort nok fokus på verving i oppstarten, men har likevel fått flere til å melde seg inn i Naturvernforbundet i løpet av de siste seks månedene -- og vi satser større på rekruttering nå som styret har funnet sine arbeidsmønstre og fordelt opp-

gaver. I høst setter vi i gang en foredragsserie om skogvern - og bruk, hvor Gjermund Andersen sparker oss i gang med et foredrag onsdag 24. november. Det gleder vi oss stort til, og vi håper mange medlemmer i Oslo og Akershus tar turen!

Veien videre for oss innebærer å fortsette å rekruttere og gjøre oss synlige, samt fortsette med de ovennevnte politiske sakene. Ås kommune vokser i innbyggertall, og en stor del av jobben vår i årene som kommer blir å verne naturen mot økt bit-for-bit nedbygging, slik at kommunen også i framtiden kan ha et naturmangfold og friluftsliv til glede for alt som lever.

Naturvennlig hilsen,

*Styret i Naturvernforbundet i Ås 2021
v/Katharina Karlsen Hessen, Erlend Øydvin, Rebekka Sundøy Haldorsen, Vida Maria Daae Steiro, Oda Jørgensen, Pernille Fritheim, Gunnar Bengtsson og Wendy Fjellstad*

Velkommen til foredrag onsdag 24.november, kl. 18:00 – 20:30

Naturvernforbundet i Ås starter en serie av foredrag om skog.

Første foredrag holdes av Gjermund Andersen som er både skogtekniker, tidligere skogarbeider, og forhenværende leder i NOA, samt forfatter av boka "Nytt Skogbruk!". Det finner sted i Kulturhuset i Ås (Store Sal). Han skal snakke om framtidens skogbruk, og om det finnes et veikart for mer bærekraftig skogforvaltning, samt hvordan man kan jobbe for vern av dyrebare skogområder. Det blir lett servering. Foredraget er gratis, og krever ikke påmelding.

Strandryddedagen ved Årungen. Foto: N. i Ås

Grønne tekster og dyp naturglede – tilbake til røttene

Tørkesommeren 2018 satte vi oss i bilen og dro på familieferie til Bærum for å besøke slekta. Det høres kanskje både litt «gammeldags» og komisk ut, men for oss gauldalinger er denne østlandsferden år om annet både en annerledes og eksotisk opplevelse. Akkurat *det* året ble det i tillegg en urovekkende reise gjennom skrantende grønsvær og nyanser av brunt og gult fra Oppdal og sørover, men til slutt endte vi altså opp på hyggelige Haslum. Svogeren min holder *Budstikka*, og på debattsidene i lørdagsnummeret, bet jeg meg raskt merke i et innlegg med en spesielt interessant tittel, «Bevaring av kulturlandskapet på Tanumplatået», med styremedlem Sigmund Hågvær i NOA som én av kronikkforfatterne. Det var tydelig at jeg nå befant meg på Sigmunds enemerker, og teksten om landskapsvern i Bærum brakte med seg en umiskjennelig følelse av trygghet og fellesskap.

Det er nettopp denne lange, ubrutte kjeden av «grønne tekster» som har inspirert Bredo Berntsen til å velge ut til sammen 24 tekster av ulikt omfang skrevet av like mange ulike personer: fra Johan Nordal Fischer Willes banebrytende essay fra 1909 og Jon Dørstjøs *Streiftog i naturfølelsen* (1962) til nyere bidrag fra flittige fagformidlere som Sigmund Hågvær og Dag O. Hessen. Utgivelsens undertittel, *Et utvalg av norske natur- og miljøvernartikler sett i et hundreårsperspektiv*, røper at Bredo igjen har satt seg i redaktørstolen for å gi alle interesserte et historisk bakteppe til et felt som har gått fra å være en «kuriøsitet» blant en krets vitenskapsfolk, kulturarbeidere og sivilisasjonskritikere til å bli et omsegripende og stadig mer aktuelt tema på alle nivå i samfunnet. *Grønne tekster* innbyr dermed til retrospektiv lesing og forståelse av natur- og miljøvernets historie her til lands, og det er slår meg stadig vekk hvor sterk den grunnleggende naturverntanken har vært gjennom hele denne hundreårsperioden. Artikkelsamlinga lar oss blant annet se utviklinga fra de første bekymringer og advarsler til de faktiske problemene for alvor begynner å tårne seg opp og gjøre seg gjeldende i menneskenes hverdag og bevissthet.

Etter å ha lest gjennom Bredo Berntsens håndplukkede artikler er det særlig to ting som gjør inntrykk og motiverer meg. Samtidig representerer disse en gylden tråd som går fra de første ytringer omkring naturens minnesmerker og som til slutt

veves sammen med Sigmund Hågværs vakre og personlige naturskildringer og dikt i utgivelsen *Naturglede, økosorg og fremtidshåp*. Allerede i nevnte Nordal Willes skjellsettende foredrag for Det norske Geografiske Selskab, avrunder botanikeren idemyldringa si med følgende oppfordring: «Man maa derfor opdrage Ungdommen til Kjærlighed til Naturen og til Ærbødighed for Livet i alle dets vekslende Former [...]». Denne viktige erkjennelsen kommer også til uttrykk i læreren Sjur K. Sellands framstilling *Um naturvern og naturfreding* fra 1920: «Naturi hev strøyt ut med full hand rikdomane sine rundt ikring oss, av det som gled augo og øyro og hjarta. Og inn i all denne rikdomen skal med freista at føra barnet, at det maa faa auga til aa sjaa med, øyra til aa høyra med, og hjarta til aa kjenna med. Det som barnet hev lært, vil den vaksne ikkje gløyma.» Dette er i bunn og grunn selve filosofien i mitt eget virke som natur- og kulturveileder her i Melhus. Det er lite som kan måle seg med opplevelsen av å møte igjen 6. klassinger som fremdeles husker seljefløyta vi laga sammen da de var skolestartere, og som uttaler at de lengter etter å få gjøre det igjen!

Men det er et stort skår i gleden, nemlig tapet av området der denne konkrete natur- og kulturfaringa fant sted. Selv om dette ikke er noe barna uttrykker sine tanker om direkte til meg er det like fullt et fenomen som vil kunne påvirke deres følelsesliv og mentale helse senere i livet. Hendelsen, kniven, praten, sangen og seljefløyta vil kunne hentes fram fra minnet, men treet, stedet og muligheten til å ta med sine egne barn dit er borte for alltid – erstatta av eneboliger som går for rekordbeløp.

Heldigvis gjelder ikke dette alle steder, men det er tankevekkende for oss som arbeider aktivt med overføring av kunnskap og erfaringer i naturen. Nettopp denne økosorgen og følelsen av stedstap er et tema Sigmund Hågvær har gitt en stemme, ikke minst gjennom denne utrolig viktige utgivelsen med lyrikk som jeg vil påstå er på nivå med mer kjente poeter som Hans Børli og irske John O'Donohue. Bare for å ta et eksempel vil diktet *Tidløs lyd* fra og med nå være naturlig for meg å bruke i formidlinga av nettopp geologien og naturhistoria her i Melhus. Takk til forfatterne og til NOA for at dere gir oss alle muligheten til å ta del i natur- og miljøvernets historie og erfaringene fra noen av nestorene i denne voksende folkebevegelsen.

ÅRETS JULEGAVETIPS

Nye praktbøker om natur og naturvern

GRØNNE TEKSTER

Redaktør: Bredo Berntsen. 113 sider, illustrert.

«Grønne tekster» gir deg spennende gløtt inn i naturvernets historie de siste hundre år. Utvalgte tekster fra aviser og tidsskrifter belyser kampene for å bevare våre siste urskoger, uregulerte vassdrag eller intakte fjellformasjoner og fjordlandskap. Andre temaer er advarsler mot miljøgifter og hvorfor atomkraftverk så vidt ikke ble realisert i Norge.

Tekstene viser godt hvordan enkeltpersoner ofte har vært både varslere og pådrivere, og at vi ikke kan overlate naturvernet til myndighetene alene. I vår tid trenger vi mer enn noen gang inspirerte og motiverte ildsjeler, samt kraftfulle miljøorganisasjoner. Når lederne ikke leder, må trykket komme nedenfra – fra dem som ser at «business as usual» leder oss inn i fremtid vi ikke ønsker.

250,-
pr. stk.

NATURGLEDE, ØKOSORG OG FREMTIDSHÅP

Tekst: Sigmund Hågvær. Foto: Naturfotograf Jørn Bøhmer Olsen. 143 sider, rikt illustrert.

Naturgleden er en viktig drivkraft i naturvernarbeidet. Tørre fakta er ikke nok. Den motivasjonen som kommer fra hjertet, er mest slitesterk.

Denne boka er en hyllest til naturopplevelsen. Gjennom dikt, skildringer og naturfoto ønsker forfatterne å løfte fram opplevelsverdier og gi dem den anerkjennelsen som de fortjener.

Vi kan likevel rammes av en økosorg som tærer på fremtidshåpet. Denne boka forsøker å formidle både naturgleden, økosorgen og fremtidshåpet.

250,-
pr. stk.

Bøkene koster kr 250,-/stk. og kan kjøpes direkte fra NOA sitt kontor på Søndre Sandås ved Sognsvann: Sognsveien 231, 0863 Oslo. Eller bestilles på tlf. 22 38 35 20, på epost noa@noa.no eller ved å legge inn en bestilling i NOA-butikken: naturvernforbundet.no/noa-butikken/category4156.html. Ved post-forsendelse legges det til porto og eksp. gebyr.

Inntektene fra boksalget går i sin helhet til NOAs arbeid for natur og miljø i Oslo og Akershus.

Ønsker du å gi bøkene som julegave?

Kjøp minst 5 bøker for kr 200,-/stk + porto/eksp. gebyr ved utsendelse per post.

Velg selv hvilket antall du ønsker av hver av bøkene.

VI I NOA ER DYPT RØRT

To av våre trofaste medlemmer gjennom mange år har gått bort og etterlatt seg testamenter med store gaver til NOA. Vårt virke i Marka har tydeligvis gledet noen – begge ga tydelig uttrykk for støtte til arbeidet med å ta vare på de siste gammelskogene i Marka.

Pivi Ijzelendoorn (f. 1956) var i mange år bosatt i Rælingen og ble en ivrig bruker av nær-områdene og av Østmarka. Hun engasjerte seg sterkt for å bevare Rælingsåsen og å unngå veibygging mellom idrettsanlegget i Marikollen og Blystadlia. For fire år siden kontaktet hun NOA fordi hun mente vi var en god forsvarer av Marka og av gammelskogene som hun var så glad i. Hun ga uttrykk for at vi måtte fortsette arbeidet og fortalte at hun ville oppføre oss i sitt testamente. Huset i Rælingen ble solgt, og hun og mannen, Ron, flyttet til Austmarka, til et hus med naturen helt innpå. Pivi var en flink fotograf og skrev mange små dikt der hun fanget opp stemningene og livet i den nære naturen og kulturlandskapet. En rekke av disse godbitene ble publisert i Romerikes Blad, og hun utga også to bøker med tekststubber fra natur og samfunn, illustrert med tegninger, bilder og fotografier.

søke naturen, hun så det nesten som en fordel at hun ikke kunne bevege seg så fort, for da kom hun nærmere inn på dyr og fugler. I fjor høst døde Pivi, og etter hennes ønske bisto NOA Ron med å spre asken på Bjønnåsen, nord i Østmarka.

Jesper Seip (f. 1940) var også en av NOAs gode Markakavener. På 80- og 90-tallet var han aktiv i Markagrappa og var en av deltakerne på det legendariske Markaseminar på Skullerudstua i 1986, som utgjorde starten på en ny og aktiv innsats i Markasken. Jesper var aktivt med i den første runden med registreringer av Markas opplevelsesverdier, som bidro til mye vind i seilene for saken, og som har dannet et bakteppe, bl.a. for arbeidet med eventyrskogene. Jesper var med på en rekke turer og befaringer i NOAs regi.

Dessverre mistet vi kontakten med Jesper et sted på 90-tallet, men det var tydelig at han fulgte med oss og Marka-arbeidet. Jesper var også aktiv i en rekke andre organisasjoner som sammen med NOA ble påtenkt i testamentet.

Den siste delen av livet var Pivi sterkt plaget av ryggsmertor, men det hindret henne ikke i å opp-

NOA minnes i takknemlighet Pivi og Jesper og deres generøse bidrag til arbeidet for Marka.

Rachel Unni Bjørnstad Bohlin

15. august 1948 – 25. august 2021

Vi vil takke Rachel for alt hun var for oss, like fra hun startet i NOA 1. mars 2013 til hennes siste besøk på Søndre Sandås etter at sykdom hadde satt en stopper for videre arbeid.

Alltid til stede, vennlig og imøtekommende. En pliktoppfyllende, pålitelig og alltid lojal medarbeider som gjorde det lett for oss å gjøre naturvernjobben.

Rachel omsluttet alle med omsorg, oppmerksomhet og oppmuntring. Med humor og smil skapte hun en trivelig arbeidsplass for alle rundt seg. Et fast holdepunkt på kontoret som alle ble glade i.

Vi savner deg, Rachel!

Maria Andersen, Gjermund Andersen, NOA-sekretariatet

Sigmund Skeie

31. juli 1935 – 1. oktober 2021

Den triste meldingen om Sigmund Skeies bortgang nådde oss ved inngangen til oktober.

Gjennom de siste 20 år av sitt liv har han lagt ned et omfattende arbeid for vern av Marka og for Naturvernforbundet (NOA) som organisasjon. Sigmund deltok aktivt i arbeidet for å ta vare på de siste skogene som ikke var flatehogget. Som én i troikaen «Tre lett rustne herrer» bidro Sigmund til grundig dokumentasjon av en rekke opplevelsrike områder i Marka. Flere av disse eventyrskogene er nå vernet for fremtidige generasjoner. Hans varemerke var engasjerte bidrag i diskusjonene, vakre håndtegnede kart og grundige rapporter.

Da NOA i 2006 ble tildelt oppgaven med forvaltning, rehabilitering og drift av Oslo kommunes seter og Markaplass på Frønsvollen, var det Sigmund, som sammen med sin arkitektkollega Jens Gram, tok tak i det arkitektoniske og bygningsmessige. De var en drivende kraft for innredning, møbelsnekring og etablering av Stallen som matpakke-kafé og informasjonscenter for NOA. Stallen er blitt hjertet på Frønsvollen. Et kombinert vedskjul og materiallager ble konstruert og oppført uten bruk av skruer og spiker. Dette vil stå som et vakkert og varig minne om deres sans for tradisjon og kvalitet.

Sigmund hadde en unik evne til å engasjere barn med spennende håndverksoppgaver. Han tok initiativ til den årlige aktivitetsdagen på Frønsvollen, der barna er prioritert målgruppe. Mange glade barn fikk sine første «spikke-opplevelser» sammen med Sigmund.

Da NOA fikk nye kontorlokaler på Søndre Sandås ved Sognsvann, engasjerte Sigmund seg i utviklingen av stedet. Ønsket om å etablere en Markaport med informasjon til turfolket ble omsatt i tegninger til ombygging og ombruk av uthuset på den gamle Markaplassen. Etter at NOA hadde etablert seg på Søndre Sandås mobiliserte Sigmund for å etablere aktiviteter på stedet. Et innholdsrikt snekkerverksted ble etablert, og tanken var å holde kurs i å foredle emner fra skog og mark. Han ønsket å formidle sine ferdigheter i «sveiping» og andre teknikker, der tynne løvtre-emner omdannes til sofistikerte tiner og fat. Her var Sigmund en mester. Dessverre gjorde korona-situasjonen det umulig å utvikle tilbudet fullt ut.

Hans engasjement og innsats skaffet ham mange gode venner; i Marka, på Frønsvollen og på Søndre Sandås. Til tross for en etterhvert skrantende helse var Sigmund aktiv helt til det siste.

Sigmund vil bli savnet av oss i NOA! Vi – alle hans venner i NOA – takker Sigmund for alt han bidro med!

Våre tanker går til Bente og hans nærmeste familie.

Gjermund Andersen og Bjørn Faafeng

DIKT

Av Sigmund Hågvar

TIURSPORET

Jeg vil se igjen min kjære gammelskog.
Med svære, grove graner som er kledd med hengelav.
Med hemmelige bekker og kjølig drikkevann.
Med beitefurer som bare tiuren vet om.
Og en tidløs ro som bare gammelskogen gir.

Jeg kommer dit på mine ski
og ser at alt er ødelagt.
Kjempene er slaktet og partert.
To bråkete maskiner glefser jord og lager vei.
En eim av diesel og eksos når bort til meg.
Nå endelig har visst gammelskogen fått verdi!

Jeg ser en rest av store, gamle trær.
Må krysse vei og brøytekanal.
Men så omsider er jeg der.
Glir inn imellom kjempene og kjenner meg igjen.
Der stå jo oldingen som ennå lever,
svær og rar med sine brudd og skader.
Og der er høystubben hvor haukugla har bodd.

Så plutselig: Et spor i snøen foran meg.
Tre breie tær har tråkket fram i majestetisk gange.
Her har du nettopp spradet, og slept med dine vinger.
Du skogens svære trollfugl, yr av mot og energi.
Du holder ennå stand der du er kjent og hører til.

Er du den siste tiur?

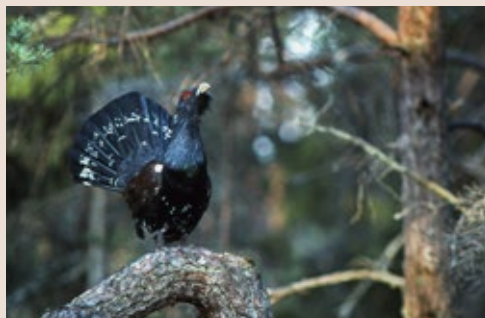

Foto: Jørn Bøhmer Olsen

SETT OG SAKSET
av Ingunn Lund-Vang

Pukkellaksen invaderer Akerselva

Ifølge Oslomarkas fiskeadministrasjon (OFA) er det bekymringsfullt av den uønskede pukkellaksen her kommet til Akerselva. Siden august er det registrert flere passeringer av pukkellaks i laksetrappen ved Nedre Foss. Fiskere har også rapportert om fangst av pukkellaksen.

Det finnes foreløpig ikke noen oversikt over hvor mye pukkellaks som befinner seg i den lakseførende delen av elva som utgjør ca. 2,5 kilometer.

Sett i *Aftenposten*, 24. august 2021.

Nordmenn bekymret over tap av natur

Nesten 6 av 10 nordmenn mener de kommer til å bli påvirket, eller har allerede blitt påvirket av en reduksjon og andre steder mulig utryddelse av plante- og dyrearter. – Så å si alle (97%) i Norge mener i dag at det er viktig å stanse tap av naturmangfold fordi vår velferd og livskvalitet er avhengig av natur og naturmangfold. Vi ser også at oppslutningen for å gjennomføre ulike tiltak for å beskytte naturmangfoldet har økt siden 2014, sier

Stubbesitter

KreativStrek/Sundhell

IKKE ERGRE SEG ...

I et samfunn er det bedre med el-sparesykler enn med gåstoler, for å si det sånn. Hadde det vært for et halvt århundre siden, så hadde jeg også kjøpt meg en slik el-sparesykkel. Den må være fremtiden for mellomdistansetransport i asfalterte strøk, med strek under transport. Ikke til fots, det er kortdistansetur eller fornøyelsestur, treningstur, eller oppdagelsestur. Litt disiplin, litt orden, så går det bra. – Et umotivert skritt til siden i Sofienbergparken, som så mange av mine skritt ... Men det gikk bra. Det hadde ellers vært kort vei til Legevakten.

Nå har jeg tatt meg opp den ganske bratte stien til Lauvtjern nok en gang, og sett den samme utsikten, og tenkt de samme kloke tankene som før. Bjerkbladene gulnes, og rognetrærne har et kronår med knallrøde bær. Nok en høst har jeg hatt med mitt kjære hundevesen Leika. Tenke seg til at en avart av

ulven slo seg sammen med vår art bare til hygge og nytte! Leika og jeg deler et par skiver leverpostei i høstjenvndøgnet. Selvfølgelig skal noen svartbrente pinner rives opp. Gamle damen.

Pandemien kan være klodens måte å slå tilbake på, justere artenes balanse. Vi mennesker kan bare være svært taknemlige for at man fortsatt leter, forsker og gjetter seg frem til medisiner som utsetter naturlig avgang. En unison glede blant oss er at noen flinke folk setter sin ære i å stokke om på Mesters kabal.

Aftenpostens Innsikt for september konkluderer om den nødvendige tilpasningen: «I tillegg til å få færre barn er det å spise mindre kjøtt og kjøre mindre bil handlingene som vil gi størst gevinst.» At tenke seg.

Vi hører av.

Illustrasjonsbilde fra boka *Naturglede, økosorg og fremtidshåp*. Foto: Jørn Bøhmer Olsen

LOKALLAG I NOA

Send rettelser til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Kari Balke Øiseth, 905 18 537, baerum@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I GRORUDDALEN

Kontaktperson: Helge Braathen, 992 28 966, goruddalen@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ JEVNAKER

Kontaktperson: Jan Wilhelm Holst, 959 38 698, janwholst@hotmail.no

NATURVERNFORBUNDET I LILLESTRØM

Kontaktperson: Sverre Solberg, 959 98 790, lillestrom@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Tom Clark, 977 10 561, lorenskog@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Hilde Olstad, hiolstad@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 419 20 615, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjølberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, nittedal@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I NORDRE FOLLO

Kontaktperson: Bjørn Gunnar Ganger, nordrefollo@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, 901 01 415, oslonord@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO SØR

Kontakt: oslosor@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Colin Murphy, 481 43 588, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Torgeir Vestre, 417 58 650, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Katharina Karlsen Hessen, 977 17 608, aas-nnv@naturvernforbundet.no

NATURVERNSTUDENTENE I OSLO

Kontaktperson: Lukas Neuenschwander, 465 35 445, natstudoslo@gmail.com

NATURVERNSTUDENTENE NMBU

Kontaktperson: Ragnhild Klungtveit, 452 46 716, naturvern@nmbu.no

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

KONTAKTPERSONER NATUR OG UNGDOM

KNUST OSLO Kontaktperson: Hilja Løvvik, 480 49 390, hilja2106@gmail.com

OSLO NATUR OG UNGDOM Kontaktperson: Aurora Gozzi Tobiassen, 406 43 348, aurorat@nu.no

VIKEN NATUR OG UNGDOM Kontaktperson: Eira Haugbro, 476 15 898, eirah@nu.no

KONTAKTPERSONER I NOAs TEMALAG

Byøkologisk arbeidsgruppe: Celine Motzfeldt Loades, celine_loades@hotmail.com

Fjordgruppa: Jørn Erik Bjørndalen, jorn.bjorndalen@gmail.com

Frønsvollen: Jens Martin Bertheussen, fv@noa.no

Markagrappa: Bjørn Faafeng, bjanfa@gmail.com

SETT OG SAKSET

av Ingunn Lund-Vang

Ellen Hambro, direktør for Miljødirektoratet. 8 av 10 mener mulig utryddelse av arter og ødeleggelse av økosystemer i Norge er alvorlig, ifølge en ny spørreundersøkelse Kantar har gjort. – I Norge er vi så heldige at vi har mye natur og jeg opplever at nordmenn har et stort hjerte for naturen. Den økte interessen for temaet og de alarmerende rapportene som er publisert de siste årene har nok også bidratt til mer kunnskap om tap av naturmangfold i befolkningen, sier Hambro.

Sakset fra miljødirektoratet.no, 20.10.2021.

Oslo har flest dyrearter i landet

«Oslo har flest påviste dyrearter i landet vårt. Ifølge zoolog Petter Bøckman finner dyrene de tre tingene de trenger her, mat, parre seg og unngå å bli mat selv. De fleste bydyrene kaller vi generalister, forklarer han. Det betyr at de kan leve på mange måter og spise mye forskjellig. De er ikke avhengige av bare én ting. Spesialistene derimot, som bever og lundefugl, blir sjelden lenge i byen. Men det hender de kommer på besøk.»

Sakset fra Aftenposten, 7.11.2021.

Nå kan du bestille Markakalenderen 2022. Ved å kjøpe Markakalenderen får du 12 flotte markabilder og 12 turforslag i eventyrskog. Kalenderen dekker alle Markas områder, du kan oppdage eventyret i nye og gamle områder, finne naturroen, mulighetene og magien. Ønsker du å dele hele marka med familie, venner eller kolleger er dette julegavetipset til deg som er tidlig ute. Ved kjøp av kalenderen bidrar du til NOAs arbeid med å ta vare på Marka, spre naturkunnskap og naturglede.

MARKAKALENDER 2022

160,-

/stk.

Porto og ekspedisjonsgebyr kommer i tillegg.

Rabatt ved kjøp av mer enn én kalender. Priser:

1 eks. kr 160,-
2–4 eks. kr 150,-/stk.
5–10 eks. kr 140,-/stk.
11–20 eks. kr 120,-/stk.
Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

BESTILL I DAG: Klipp ut kupongen, send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20. Kalenderen er klar for utsendelse i begynnelsen av oktober. Kommer du innom Søndre Sandås ved Sognsvann i kontorets åpningstid eller kjøper kalendere på et av utsalgsstedene slipper du porto og gebyr. Se www.noa.no for liste over utsalgssteder.

Jeg bestiller herved eksemplar/er av NOAs Markakalender 2022. Kalenderen koster **160,-/stk.**, porto og ekspedisjon kommer i tillegg.

.....
Navn

.....
Adresse

.....
Postnummer og sted

.....
Telefonnummer

DET GIS RABATT VED KJØP AV MER ENN EN KALENDER

160,-/stk. • 2–4 eks. 150,-/stk. • 5–10 eks. 140,-/stk. • 11–20 eks. 120,-/stk.

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Svarsending 2209
0091 Oslo